

PARKERDŐGAZDASÁG

A PILISI ÁLLAMI PARKERDŐGAZDASÁG LAPJA

VIII. évfolyam, 3. szám

1993. szeptember

40 hektár teljesen, további 55 hektár részben elpusztult a vörösvári tűzben

Erdők fekete hónapja: augusztus

Az utóbbi évek legnagyobb erdőtüzei lobbantak fel idén augusztusban. Szinte az ország minden erdőgazdaságát kisebb-nagyobb tűzkár érte. A legsúlyosabb csapás a Pilist és a Kiskunságot sújtotta: a mi területünkön – több kisebb tűz mellett – a pilisvörösvári kopárosra telepített feketefenyves pusztulása, a Kiskunsági Nemzeti Parkban az ősbörökás leégése okozott helyrehozhatatlan természeti, tájészttikai és nem utolsósorban gazdasági károkat.

Vastag hamurétegben, elszenesedett kéregdarabokon lépdelünk a pilisvörösvári Vércse-szikla környékén. Ameddig a szem ellát, mindenütt fölfelé meredő, feketére égett fatörzsek állnak. Az emberi felelőtlenség (vagy gonoszság?) szomorú mementói. S keserű emlékeztetői a tengernyi munkának is, amit egy emberöltővel ezelőtt a kopáros betelepítése jelentett, s ami most mind veszendőbe ment. Elődeink – Bertán József és Markos Ferenc kerületvezető erdészek, valamint Dévényi Antal erdészvezető irányításával – az ötvenes évek második felében, a hatvanas évek elején hatalmas munkát végeztek, hogy a lepusztult, erodálódott hegyoldalokon újra erdő legyen. Igen fáradságos feladat volt a sivár, sekély talajú dolomiton a padkák, sávok kialakítása, a kötőmelékes, könnyen megcsúszó talaj megfogása, helyenként a vízmosások megkötése rőzsegátakkal, a sok-sok csemete ékásával való elültetése. A kövig kopott részekre gyakran puttonyokban hordták fel a termőföldet... És sikerült: a vörösvári kopárfásítás országos visszhangot kiváltó teljesítmény volt annak idején, napjainkra pedig – a gondos pótlásoknak, ápolásoknak köszönhetően – szépen fejlődő feketefenyves állománnyal büszkélkedhettünk a hajdani kopáron.

Az erdőirtás és az erőltetett legeltetés okozta pusztulást sok év munkájával sikerült megállítani, visszahódítani a sivár hegyoldalakat az erdő számára. Most újra győzött a pusztulás-pusztítás.

– Augusztus 10-én észleltük az első tüzet a Vércse-sziklánál – mondja Plestyák Károly, a Pilisszentkereszti Erdészet műszaki vezetője. – Közel tíz hektárra terjedtek ki a lángok, de inkább csak az aljnövényzet égett. Bár természetesen riasztottuk a tűzoltókat is, a kollégák gyors mozgósításának köszönhetően akkor még elsősorban saját erőnkkel sikerült megelőzni a katasztrófát. Három napra rá újra lángolt a kör-

nyék. Kisebb alomtűz keletkezett, de ezt is sikerült gyorsan elfojtanunk.

– Augusztus 15-én, délután fél ötkor szabadult el a pokol – folytatja Bakó Zsigmond kerületvezető erdész. – Négy napon át küzdöttünk, olykor szinte reménytelenül, mert újabb és újabb területekre terjedtek át a lángok. Nem körkörösén égett az erdő, hanem hatalmas folyosókat vágott magának a tűz; itt, a hegyoldalakon, a fennsíkon a szélirány csekély változása is elég volt, hogy hirtelen másfelé kezdjenek futni a lángok. Voltak fák, amelyek szinte szétrobbantak, többszáz méterre hullatva lángoló darabjaikat.

Soha nem fogom elfelejteni azt a rettenetes zúgást, az erdőmészítő tűzfal morajlását... – mondja elhomályosuló szemmel a kerületvezető. Huszonkét éve gazdája a területnek, huszonkét évig telepítette, ápolta, gondozta ezt a fenyvest, s most itt áll az elszenesedett fatörzsek között...

Augusztus 18-án, estefelé támadt fel a remény, hogy a sok-sok erőfeszítés, a hegyes terepen különösen nehéz oltás, az árkolás, a védelmi nyiladékok vágása végre eredményt hoz. A tűz egyre kisebb kiterjedésű góccokba szorult vissza, tombolása elcsitult, de még tíz napig kísértettek a parázsló hamuból itt-ott fellobbanó lángok. Szüntelen őrség vigyázta a területet, egészen 27-éig, amikor végre lehullottak az első esőcseppek.

Az oltásban, majd az őrzésben az első pillanattól kezdve részt vett a Pilisszentkereszti Erdészet szinte teljes személyzete és számos más kollégánk, köztük cégünk vezetői is. A kollégák, elsősorban a szentkeresztiiek önmagukat nem kímélő, fáradságot nem ismerő helytállásáról csak a legnagyobb elismeréssel szólhatunk.

Egyöntetű vélemény, hogy a tűzoltók mindent megtettek, ami módjukban állott. Nem egyszer csodálva láthattuk, hogy a lehetetlent kísértő bátorsággal szállnak szembe a lángtengerrel. Gyorsabban csak akkor olthattak volna, ha légi tűzoltóság is rendelkezésre áll. Parkerdőgazdaságunk az első órákban felajánlotta, hogy a légi oltás minden külön költségét megfizeti, de ami nincs, vagy nem üzemképes, azt nem lehet mozgósítani...

Külön köszönet illeti az Ady-ligetről, Tatáról, Szentendréről, Rétságáról érkezett honvédeket, a vörösvári és csabai polgárvédelmeseket, akik szintén kiválóan helytálltak. So-

kan, így egész cserkészcsapatok is hasznos segítséget nyújtottak a környék lakói közül.

Parkerdőgazdaságunk külön köszönetet mond a *Terranova* cégnek, amely gyorsan, önzetlenül a helyszínre irányított egy nagy teljesítményű gépet a nyiladékok vágásához. *Mirk Márton*, a Terranova gépkezelője az emberi helytállás olyan példáját adta, amelyre sokáig emlékezni fogunk.

– 95 hektárnyi erdőt érintett a vörösvári tűz, ebből 35-36 hektáron koronátűz pusztított. 10-65 év közötti állományok váltak a lángok martalékává, elsősorban a kopárerdősítés során oly sok fáradtsággal kialakított, 30-35 éves erdők. Túlnyomórészt feketefenyves pusztult el, de néhány hektáron akác is leégett, s persze a mindehhez tartozó aljnövényzet – foglalja össze a keserű tényeket *Zambo Péter* főmérnök. – Az első felmérések szerint körülbelül 40 hektárnyi erdő menthetetlen, tarra kell vágni. A többi, körülbelül 55 hektárnyi erdő sorsát a tavaszi rügyfakadás után dönthetjük el, akkor derül ki, mennyire életképes.

– Hogy mivel fogjuk betelepíteni, s betelepítjük-e egyáltalán még egyszer a vörösvári kopárost, az sok mindentől függ – folytatja a főmérnök. – Az érintett minisztériumok, az erdőfelügyelőség, a természetvédelmi hatóság egyaránt állást foglal majd ebben a kérdésben. Most, közvetlenül a katasztrófa után korai lenne a mi javaslatainkról, terveinkről beszélni. Részletesen meg kell vizsgálnunk, hogy hol, milyen talajréteg maradt, hiszen már most látszik, hogy sok helyütt az erősen humifikálódott talaj gyakorlatilag a kőig, a dolomitig elégett. Magánvéleményem: az újratelepítés aligha történik fenyőféllel, inkább elegyes kőris állomány jöhet szóba. De az is lehet, hogy a természetvédelmi hatóság – az utóbbi évtizedekben jelentősen megváltozott tájészleltikai és természetvédelmi szemlélet következtében – amellet érvel majd: a „romeltakarítás” után hagyjuk úgy a kopárt, ahogyan a természetes vegetáció feljön rajta, már ha feljön...

A vörösvári tűzzel kapcsolatban senki nem gyanakodott igazán szándékossággra, inkább az aszály és az emberi gondatlanság együttese volt vádolható. Meglepetést keltett a Pest Megyei Rendőrfőkapitányság szeptember elején kelt nyilatkozata: egy 13 éves helyi általános iskolás beismerte, hogy két 14 éves szakmunkástanuló társával együtt ő gyújtotta fel augusztus 10-én a Vércse-sziklánál az erdőt. Azt azonban tagadta, hogy a 15-én kezdődött tűzhöz köze lett volna. (Ettől még – szakértői vizsgálat alapján – esetleg elképzelhető, hogy a két tűz között van ok-okozati összefüggés.) A rendőrség – különösen nagy kárt okozó rongálás büntette miatt – büntető-eljárást indított a gyerekek ellen.

Mit mondhatunk erre...? Bár ne lenne igaz, bár csak egy kis kamasz exhibicionista ostobasága lenne ez a beismerés. A természettel – a pusztító természettel is – megküzdehetünk, az emberi gondatlanságot – okos felvilágosító munkával – talán csökkenthetjük. De az emberi – s itt tragikusan: a gyermeki – lélek elsilányosulásával, a pusztítás akarásával szemben semmit sem tehetünk. Ha ez a gyerek igazat mond, keserűen meg kell fontolnunk: holnap is, bárhol, bármikor lángra lobbanhatnak erdeink. S akkor nagyon nagy baj van, sokkal nagyobb baj, mint a mostani erdőégés.

Márkosi-Sébor

Egy heroikus munka emlékei

Alábbi összeállításunkban két cikkből – Matolcsy Andor: A pilisvörösvári dolomit-kopár üzemi erdősfítésének leírása (Az Erdő, 1958. szeptember) és Fejér István: Beszámoló a piliscsabai kopárfásításról (Az Erdő, 1961. december) – közlünk részleteket. Mindkét írás a most leégett, Pilisvörösvár-Piliscsaba közötti feketefenyves korabeli telepítéséről számol be. Tárgyilagos hangvételű szakkikkek, de a száraz tények összefoglalásából is jól érzékelhető, milyen fáradtságos – túlzás nélkül mondható: heroikus – munkát végeztek elődeink e kopárfásítás során. Az idézett írások egyúttal segítséget nyújthatnak ahhoz is, hogy mivel és hogyan állíthatjuk helyre a tűz okozta károkat.

„Valamikor hatalmas erdősegek borították a Piliseket is, az ember túlzott nyereszkesedési vágya azonban sokszor szomorú «eredményekhez» vezetett. Az erdőirtás megváltoztatta a képet, a föld- és legelőszerzés mind nagyobb területekről irtotta az erdőt. A kezdetben dús, füves vegetációval rendelkező területek hamar kimerültek, az állatok taposása következtében megglazított talajt az eső kikezdte, lemosta, és rövid idő után létrejött a nyílt kopár.”

(Fejér)

„A pilisvörösvári kopár a Pilis-Gerecse-Budai hegység erdőgazdasági tájcsoportjába tartozik. Területe 470 ha. A Pilis hegység délkeleti részén terül el, üledékes keletkezésű.

Kitettsége általában keleti és déli, 270-390 m tengerszint feletti magasságban, meredekfalú, vízmosásokkal erősen szaggatott, lejtőfoka 30-40°. Enyhébb lejtő, 15-20° csak kevés helyen fordul elő. A terület kisebb hegykúpokkal és délkeleti irányban húzódó gerincekkel tagolt, a dolomit alapközetbe mélyen bevágott eróziós völgyületek és kiemelkedések az összes égtáj felé hajlanak.

Alapközete dolomit, melyet csak foltonként borít barna, vörösbarna erdőtalaj és kevés humuszos homok. A dolomit keményebb, mint a mészkő, mechanikus szétmállású, könnyen kiszáradó talajt alkot. A dolomit-talajok elég sok kálciumot, magnéziumot, de kevés foszfort és káliumot tartalmaznak. Talaja 60%-ban igen sekély, 0-80 cm között változik.”

(Matolcsy)

„Növényzete általában gyér, a kitettség szerint, valamint a talajviszonyoktól függően változik. Növénytársulási viszonyai a következők.

Északi kitettségénél a talajtípus összefüggő gyeptakaró, kevés helyen eróziós megszakítással. Növényzete lappangó sás, selymes rekettye, henyé boroszlán, szálanként elszórva magyar szapuka, gubóvirág, szürke napvirág.

Keleti kitettségénél megszakított gyeptakaró 30-70%, szikla 20%, dolomit murva 30-50%. Növényzete deres csenkesz,

homoki pimpó, homoki ternye, csabaiere, lappangó sás, elszórtan pusztai kutyatej.

Déli kitétségnél erősen megszakított növénytakaró 20-40%, szikla 10%, dolomit murva 40-80%. Növényzete naprózsa, szürke napvirág, kései szekfű, ezüstvirág, sárga kövirózsa. Nyugati kitétségnél megszakított gyeptakaró 50-70%, dolomit murva 30-50%. Növényzete lappangó sás, deres csenkesz, selymes dárda-here, juh csenkesz, homoki pimpó... Cserje az egész területen – annak mostoha viszonyai miatt – alig fordul elő. Csak a jobb, nem lemosott részeken találkozunk az egybibés galagonyával, azonkívül igen ritkán, az egész területen elszórtan egy-egy bokor sóska-borolya, vadrózsa, boróka, ostormémbangita cserje fordul elő.”

(Matolcsy)

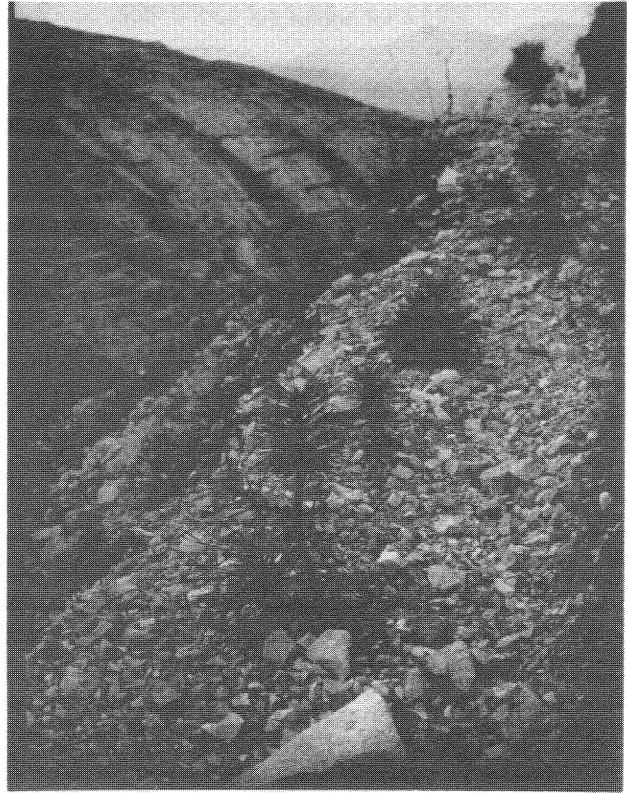
„(A kopár) területek mielőbbi gyors felszámolása, újraerdősítése régen foglalkoztatja szakembereinket... Kísérletképpen 1955-ben egészen sivár, sekély feltalajú dolomit murvás részen vetettünk néhány négyzetméteres területen folyóméterenként 70-80 szem magot. Az elvetett mag kikelt. Az egy év múlva kiemelt csemete szép gyökérfejlődést mutatott. Ez a jó eredmény adta a bátorságot, a következő évben 5 ha, majd évenként 30-40 hektárral haladva előre, az egész terület visszahódításához.”

(Fejér)

„Dolomitkopáraink szárazságtűrő fajok telepítését követelik. Ezek elsősorban a molyhostölgy, a cser, a kocsánytalan tölgy, valamint a feketefenyő... A molyhostölgyet általában mézskedvelő fajának ismerik. A hangsúly azonban ennek a fajnak a xerofita jellegén van, és kopárjainkon ez a tölgyfaj tekinthető üttörőnek. A kocsánytalan tölgy és a cser a már humifikálódott részekre ültetendő. A feketefenyő esetében is azonos a helyzet. Ez a faj is elsősorban szárazságtűrő... Elegyetlenül telepítettünk fekete- és erdeifenyőt... 20%-ban akác-csemetét hozunk majd be, és így a fenyőállomány értékét jelentősen növelni fogja az akác fája... Ha-onként 10-12000 csemetét kell kiültetni.”

(Fejér)

„A kopár területek erdősítésénél a legjobb eredményt a hegy felé dülő, rétegvonalas, sávos talajelőkészítés adja. A sávokban az aránylag jobb, északi kitétségű, mélyebb talajon az ékásos csemeteültetési mód jól alkalmazható, míg a déli-délkeleti és délnyugati részekben az elkészített sávokban fenyő-magvetés alkalmazása biztosítja a legnagyobb sikert. Az erdősítések eredménye a sávok elkészítésétől, azok szakzerű kivitelezésétől függ. A sáv elkészítésénél nagyon ügyeljünk arra, hogy az mindig a rétegvonal irányában készüljön, és a hegy felé ellenesése legyen, nehogy az erózió keletkezésének utat nyissunk, és a csapadékvíz lemosó hatását elősegítsük. A sáv szélessége az oldal lejtésétől függően 30-50 cm legyen, míg hosszúsága a lehetőség szerint. Az így kiképzett sáv igen jó csapadékfelfogó és tároló. A sávközöket 150 cm szélességben érintetlenül kell hagyni, a növénytakarót kímélni kell, hogy a lehulló csapadék felfogását ez is elősegítse...”

Archív felvétel 1961-ből: ékásóval ültetett 3 éves feketefenyő a pilisvörösvári kopáron.

A pilisvörösvári kopáron... nagyobb területen 1956 tavaszán kezdtünk dolgozni, amikor 4 ha-on végeztünk feketefenyővel magvetéses erdősítést és 5 ha-on ékásós ültetést... 1957-ben már a megszervezett és begyakorolt erdősítő brigáddal 52 ha magvetéses erdősítést és 10,3 ha ékásós erdősítést végeztünk. 1958-ban 45 ha-t erdősítettünk magvetéssel és 4 ha-t ékásós ültetési móddal. A magvetések mind 100%-os eredményt mutatnak... (Az ékásóval végzett csemeteültetések) 90% feletti megmaradási eredménye azt igazolja, hogy ez az olcsó és jó módszer igenis bevált, a csemete fejlődésére semmiféle káros befolyással nincsen, sőt, az így kiültetett csemete az átmeneti szárazságot is jobban bírja, mint a gödörbe ültetett.”

(Matolcsy)

„Most, hogy az újrahasznosítandó területek 90%-án már elvégeztük a munkálatokat, külön meg kell emlékeznünk Bertán József és Markos Ferenc kerületvezető erdészek áldozatos, valamint Dévényi Antal Bedő-díjas erdészvezetőnk koordináló munkájáról. Munkatársaink fáradtságot nem kímélve és minden akadályt legyőzve végezték munkájukat ezeken a területeken, ahol is részben a főváros közelsége, részben az ipartelepek elszívó hatása miatt az állandó munkásgárdának a kialakítása jelentette talán a legnagyobb nehézséget. Sikerült azonban 30-40 főből álló állandó gárdát kiképezni, munkájukat hirdeti a jövőben a kopár hegyek bekapcsolása a termelésbe.”

(Fejér)

Fejlődőben a Budakeszi Vadaspark

Nemrégiben ifjú külföldi barátaimat kísértem ki a Budakeszi Vadasparkba. Megpróbáltam a kívülálló szemével körülnézni.

Először a jó benyomásokról. A parkerdei berendezések viszonylag jó állapotban vannak, az utak, vízelvezetők rendezettek, a kerítések épek. Három etetőt láthatóan most újítottak fel. Szemetet sehol sem láttam, vélhetően a sok szeméttartónak köszönhetően, amelyeket gyakran ürítenek. Az impozáns bejárat és a kilátó szintén jó állapotban van.

S most a kevésbé jó benyomásokról. A bejáratához vezető út mentén a fafaj-ismertető bádogtáblák még viszonylag épek, de azért látszik rajtuk, hogy jó évtizede helyezték ki őket. Egy kívülállónak ugyan nem tűnik fel, de nekünk annál inkább: még mindegyiken a Buvad emblémája, felirata látható, holott az egyesülés óta már négy év telt el. Áll ez a belső, vadfaj-ismertető táblákra is, amelyek egyébként már akkor elég csúnyák lehetnek, amikor kirakták őket. Az állatok elhelyezése az idők során változott, de ezt a táblák nem mindig követték; például a muflonokat ismertető tábla véletlenül sem ott van, ahol a jámbor hegyijuhok.

De ezek csak apróságok. A legnagyobb gond az, amit ifjú külföldi barátom a látogatás végén így foglalt össze: „Nagyon szép séta volt, de lehetne itt egy kicsit többféle vad is.” Igaza van. Különösen az szűrt szemet, ahogyan az egyik több milliót érő, hatalmas, magas madárröpde alján csak néhány házityúk tollászokodott, illetve néhány kacsa totyogott. A másik nagy röpde egyik fele már megfelel funkciójának (szép egerészölyveket és vércsét láthattunk), de a kihasználatlanság jeleként a másik felét három – különben igen kedves – vaddisznómalac foglalja el. A madárállomány szerénységét csak kevésbé ellensúlyozza a nemrégiben megnyitott bagoly-bemutató.

Nagyvadjaink – a vaddisznók, őzek, szarvasok, muflonok – a vadaspark természetes lakói. De őket is többen néznék meg, ha itt-ott néhány kevésbé ismert állatot is bemutatnánk. Az egzotikumot pillanatnyilag csak egy árva észak-afrikai sörényes kecske és két fekete vízbivaly képviseli. Teljesen hiányzik a hazai apróvad bemutatása.

A vadaspark kétségkívül gazdagodott az utóbbi egy évben, de azért még jelentős fejlesztésre szorul. Mít várhatunk? – kérdeztem ifj. dr. Solymos Rezsőt, a Budapesti Erdészet vezetőjét.

– Erdészetünk tavaly áprilistól vette át a vadasparkot. Gyönyörű tervekkel indultunk, de a parkfenntartási források drasztikus csökkentése csak szerény célok kitűzését teszi lehetővé – válaszolta előljáróban az erdészetvezető. – Az idej parkfenntartási tervünk 52 millió forint lett volna, ebből 15 millióra van fedezet. Tekintettel arra, hogy a vadasparkot évente százezren látogatják, tehát a Parkerdőgazdaságról kialakított benyomások szempontjából igen fontos, az erdészet közjóléti forrásainak egyharmadát erre költjük. De ez az 5

millió forint vajmi kevés, csak a fenntartásra, az állagmegóvásra elég. A realitások felmérése után csak azt a célt fogalmazhattuk meg, hogy a meglévő építményeket, bemutatási lehetőségeket a lehető legkisebb ráfordítással használjuk ki, illetve lehetőleg ingyen, cserék útján gazdagítsuk az állományt.

Ha lassan is, de ez a folyamat elkezdődött. Jó kapcsolatokat építettünk ki a jászberényi, a debreceni és a veszprémi állatkertekkel, a Solymász-szövetséggel és a Madártani Egyesülettel. Általában ajándékba, vagy vaddisznóért, szarvasért, muflonért cserébe kapunk állatokat. Például Nagy Endrétől, a híres Afrika-vadásztól kaptuk a két vízbivalyot. A jászberényiek egy dámtehenet és két fekete dámborjút adtak (dámunk ugyan nekünk is van, de célszerűbb volt fogságban született vadat beszerezni). A bejárat melletti ketrecben régebben csak egy róka árválkodott, most szereztünk két mosómedvét és egy pár borzot is, hamarosan láthatóak lesznek, amint a ketrec átalakítása befejeződik. Újdonság a bagolyház, amit a főváros és a TB támogatásával sikerült felépítenünk, sikeresen megpályázva egy gyermekprogramokat finanszírozó alapot. Uhut, macskabaglyot és fülesbaglyot mutatunk be. A legfontosabbnak a nagy értékű madárházak feltöltését tartom. Már szert tettünk 6 egerészölyvre, 3 héjára és 2 vörösvércsére. Hamarosan megérkeznek a hollók (a PP címerállata eddig hiányzott a parkból), s jövőre remélhetően már mindkét madárház betölti eredeti rendeltetését. A jelenleg ott elhelyezett háziállatok – amelyek különben egy városi gyerek számára szintén érdekesek – megfelelő környezetbe kerülnek, jelenleg tényleg nevetséges kissé, ahogy a hatalmas kalitka alján kapirgálnak.

S persze vannak álmaink is, de erről még beszélni sem érdemes. Jó lenne hajdan honos nagyragadozókat, farkast, medvét bemutatni, de milliós nagyságrendű lenne mind a megfelelő építmények kialakítása, mind a gondozás költsége. Nagyon hiányzik a parkból egy vízi bemutatóterület is, ahol vidrát, hódot, vízimadarakat láthatnának az érdeklődők. Van a parkban egy völgyzáró gát, amely az ilyen terület kialakítására kiválóan alkalmas lenne, de a beruházási kiadások itt is millióknál kezdődnek, mégha állatokat ingyen is tudnánk szerezni. S az etetés sem olcsó. Jellemző, hogy most a ragadozómadarak táplálását csak úgy tudjuk megoldani, hogy az ÉGIS gyógyszergyár ingyen ad nekünk a laboratóriumi kísérletek során feleslegessé vált patkányokat.

Évi százezer látogató – ez nagy felelősség az egész Parkerdőgazdaság propagálása szempontjából is. Lassan elkészülnek az új táblák, októberben végre kihelyezzük őket, természetesen már a PP emblémájával. Tervezünk egy parkerdőgazdálkodási kiállítást is, ez jövőre talán megvalósítható. Minden pályázatra igyekszünk benyújtani terveket, ahol esélyünk lehet támogatás elnyerésére.

Vándorgyűlés '93

Augusztus 6-án és 7-én, Kaposvárott tanácskozott a 127 éves múlttal visszatekintő Országos Erdészeti Egyesület idei rendes közgyűlése. Mintegy 600 résztvevő között a Pilis Csoport is tizenkét kollégával képviseltette magát. A közgyűlésen megjelent *dr. Szabó János* földművelésügyi miniszter, *dr. Tarjáni Lászlóné*, a KTM politikai államtitkára, *dr. Várhelyi András*, a miniszterelnök személyes megbízottja, *Dauner Márton*, az Erdészeti Hivatal elnöke és *Gyenesi István*, a Somogy megyei közgyűlés elnöke.

A szakmai program augusztus 6-án, Kardosfán kezdődött. Az utóbbi években hagyománnyá vált, szép gesztusként az OEE emléktáblát helyezte el a környék egyik nagy erdész-egyéniségének tiszteletére. Ezúttal *Haracsi Lajos* professzorra emlékezünk, akinek erről a tájról indult el nagyívű erdészpályája, s számos alkalommal kamatoztatta széles körű elméleti és gyakorlati tudását a somogyi erdők javára is.

Az emléktábla felavatása után somogyi kollégáink szívét gyönyörködtető ezüsthársas-bükkös állományokkal ismertettek meg minket a Zselicség szelíd dombjain. További utunk Lábos térségébe vezetett. Itt meggyőző képet kaptunk arról, hogy mivé lesz az erdő, ha a túlszaporodott vadállomány szabad prédájává válik, ugyanakkor azt is láthattuk, milyen erdőt képes ugyanez a termőhely produkálni, ha védelmet élvez a vad károsításaitól. A probléma, bizony, számunkra sem ismeretlen...

A vándorgyűlés első napja éjszakába nyúló baráti vacsorával ért véget, ahol egymást rég nem látott barátok, kollégák, egykori évfolyamtársak cseréltek gondolatot szakmai dolgainkról, s megosztották egymással magánéletük örömeit, gondjait is.

Augusztus 7-én a Kaposvári Főiskola nagytermében *Schmötzer András*, az OEE elnöke nyitotta meg a közgyűlést. Elsőként a főtitkár és az ellenőrző bizottság beszámolóját hallgatták meg a résztvevők. *Barátossy Gábor* főtitkár részletesen szólt az OEE elmúlt egy éves munkájáról, a sikeres és kevésbé sikeres kezdeményezésekről. Beszéde végén sürgette: olyan tisztulási folyamatra van szükség az erdészársadalomban, hogy a magyar erdők hosszútávú érdekeit mindenek előtt érvényesíteni kívánó szakemberek maradjanak, maradhassanak meg az állami erdőkezelés irányító posztjain. *Dr. Anda István*, az ellenőrző bizottság elnöke ismertette az OEE gazdálkodásának adatait, majd általános kérdésekről is szólva, az egymással szembeni tolerenciára, közös ügyünk érdekében egymás kölcsönös megértésére és támogatására hívta fel a figyelmet. A közgyűlés mind a főtitkár, mind az ellenőrző bizottság beszámolóját elfogadta.

Ezt követően került sor az idei Bedő Albert- és Kaán Károly-díjak átadására. Bedő-díjat kapott: *dr. Kollwenz Ödön*, *Szánthó Gábor* és *Szilágyi László*; Kaán-díjban részesült: *Hibbey Albert*, *Valentin Károly* és *Wéber József*. Hibbey Berci bácsinak, aki pilisi kötődésű ember, s a mi OEE-csoportunk tagja, külön is gratulálunk. (Kitüntetett kollégánk életútját lapunk 8. oldalán ismertetjük. A szerk.)

A díjak átadása után hozzászólásokkal és vitával folytatódott a közgyűlés. Hely hiányában ezek közül csak a legfontosabbakat

emeljük ki. Dr. Várhelyi András felolvasta a miniszterelnök üdvözlő sorait, majd kiemelte: napjainkban a legfontosabb feladat az, hogy az állami erdőgazdaságok az 1992. évi LIII. törvénynek és a 126/1992. számú kormányrendeletnek megfelelően gazdasági társaságokká alakuljanak át. Eközben különösen ügyelni kell arra, hogy a létrejövő társaságok vezető tisztségviselőinek kiválasztása minden szempontból korrekt legyen. Dr. Szabó János földművelésügyi miniszter – aki erdészegyenruhában jelent meg – felszólalásában ígéretet tett arra, hogy az országgyűlés őszi ülészaka elé terjesztendő törvénycsomag összeállításakor az erdőtörvény-tervezetet fontosságához méltóan kezelik. Azonban némi aggodalomra ad okot a földtörvény tervezete körül dúló vihar, ugyanis a földtörvénynek valószínűleg meg kell előznie az erdőről szóló, illetve a természetvédelmi és vadászati törvényeket, vagy legalábbis az utóbbiakkal egy időben kell azt tárgyalni. Dauner Márton, az Erdészeti Hivatal FM-főosztályvezetői rangban lévő elnöke különösen a kárpótlással kapcsolatban mondott megfontolandó adatokat. Kijelentette: az eddig kijelölt területeken felül még mintegy 50 ezer hektár állami erdő kerül magánkézbe. Az ágazat jövőjével kapcsolatban örömmel értesülhettünk arról, hogy jövőre várhatóan megduplázódik az erdőtelepítésre szánt költségvetési forrás összege. *Szabados János*, az ÁVRT Erdészeti Portfóliójának igazgatója rámutatott: az ÁVRT szükség esetén hitelgarancia vállalásával segíti a nehéz helyzetbe került állami erdőkezelő cégeket. *Fejes Dénes*, a Mátra-Nyugatbükki EFAG főmérnöke az erdő-kárpótlás körüli anomáliákról szólt. Elmondta: nem egyszer előfordulnak olyan szélsőséges esetek, amikor a szükséges és jogos kárpótlás helyett nyolcszoros területi túlpótlásban, illetve még ezt is meghaladó értékbeni túlpótlásban részesülnek egyesek. Többen – így *Závorszky István*, az Ipolyvidéki EFAG kerületvezetője is – kérhették a szakmánkra sajnos jellemző gyöngye jövedelmi viszonyokat, az erdészársadalom egyes rétegeinek nehéz anyagi helyzetét. *Ormos Balázs*, a TAEG igazgatója rámutatott: mintegy 1 milliárd forint körüli állami intervencióval konszolidálni lehetne és kellene a hosszútávú célok érdekében az állami erdőkezelést. Ez egyáltalán nem lehetetlen, például egy lényegesen szűkebb érdekcsoport, a túlsúlyos sertések tartói érdekében az állam több mint 2 milliárd forintot áldozott az intervenciók alapokból. *Baranyi Katalin* kollégánknak – az I. Országos Erdész Gyűlés állásfoglalására emlékeztetve – sürgette, hogy mielőbb létre kellene hozni az állami erdők kezelését ellátó szervezetet. Utolsó felszólalóként *Fábián József* erdész képzettségű erdészeti vállalkozó – bár több ilyen üzletember lenne – a magántulajdonba került erdőket fenyegető veszélyekről szólt. Az erdő olyan lesz, mint a foci, mindenki érteni fog hozzá – mondta. – Ezt a magabiztos „tudást” azonban az erdő és a tulajdonos hosszútávú érdekei fogják megsínyleni.

A tartalmas és jól szervezett vándorgyűlés lebonyolításáért az OEE tisztségviselőin kívül a Somogyi EFAG-nál dolgozó kollégákat illeti köszönet.

Mizik András
az OEE Pilisi Csoportjának titkára

A természetjárók Hoffmann kunyhója már a múlté

Félő, hogy a magyar természetjárás végleg elveszíti egyik legszebb és legrégebb bázisát, a pilismaróti Hoffmann kunyhót. Múltat idéző frásunkkal a korábbi erdész- és turistagegenerációk erőfeszítései előtt tisztelgünk.

Az első magyar középhegységi turistaszervezetek a múlt század nyolcvanas-kilencvenes éveiben alakultak meg. Ezek közé tartozott a Magyar Turista Egyesület is, amelynek budapesti szakosztálya a főváros környéki erdők, így a Pilis turisztikai feltárását, annak minél szélesebb körű megismertetését kezdeményezte és szervezte.

Számos tárgyi emlék, sajtótermék, hiteles adat jelzi, hogy az erdészek többsége támogatólag állt a mozgalom mellé. A dobogókői menedékház (amely a Trianon utáni Magyarország területét tekintve a legkorábbi ilyen létesítmény) 1898-ban avatták fel, azon a telken építették, amelyet *Prokopp Géza* pilisszentkereszti főerdész adományozott az egyesületnek. Az épületben hegyi meteorológiai állomást is elhelyeztek, az időjárásfigyeléseket a dobogókői erdész végezte. Amint emlékeztet, 1983-ban sikerült eredeti formájában felújítani, s jelenleg Turista Múzeumként működik. Az erdészek együttműködéséről, kezdeményezéseiről szólnak azok a feljegyzések is, amelyek a Hoffmann „gunyhó” építéséről és a turistamozgalomban betöltött szerepéről számolnak be. Az eredeti kunyhó már az 1880-as években állt. Zsindelytetős gerendaház volt, amelyet paticskerítéssel vettek körül. (Patics = vesszőből font, sárral tapasztott fal. A szerk.) Eleinte az erdészek, erdei munkások menedékhelyül szolgált, majd 1890. június 15-én – természetjárók népes csoportjának jelenlétében – átadták az egyre terebélyesedő turistatársadalomnak. Kezelője a Magyar Turista Egyesület budapesti szakosztálya lett. Neve az erdészeti közalapítvány pilismaróti erdőgazdálkodásának, Hoffmann Sándornak az emlékét őrzi.

Az átadás után a Hoffmann kunyhót – amint a dobogókői menedékházat és később a mexikói erdészházat is – rendszeresen felkeresték a hosszú bottal, hátizsákkal közlekedő, az útjelzéseket, cserkészutakat, patakhidakat is gondozó, jókedvű, csoporto-

környékbeli erdőkben zajló termelések miatt szükség volt ideiglenes munkásszállásra és a kihelyezett fogatok számára istállóra. A termelések befejeztével aztán ezek az épületek több évig üresen állottak, és kezdtek rohamosan tönkremenni.

Akkoriban már Parkerdőgazdaság voltunk, s nemcsak lehetőséget kaptunk arra, hogy az újraéledő turistamozgalmat támogassuk, annak fejlődését segítsük, hanem ezt igen fontos feladatnak is tekintettük. Ebbe a gondolatkörbe illeszkedett az az elképzelés, hogy – a területünkön lévő turistaházak többségének átvétele mellett – a Pilis akkori legszebb idős bükköseitől közelében ismét turistapihenőt alakítsunk ki. *Makovetz Imre* tervei szerint, célcsoportos állami beruházási forrásból a volt munkásszállót menedékháznak építettük át, az istálló helyén pedig egy éttermet létesítettünk. A tervben szerepelt egy fadaragó táborhely is, de ez sajnos nem valósult meg. Az épületegyüttesben elsősorban az ifjú természetkedvelőknek, a gyalogos turistáknak, valamint a néhány napot helyben pihenni kívánó kirándulóknak kívántunk gyönyörű környezetben, mérsékelt árak mellett szállást és étkezési lehetőséget biztosítani. A „kunyhó” közelében nyári ifjúsági vándortábor-helyet alakítottunk ki.

Sajnos, néhány éves vergődő üzemeltetés után rá kellett jönnünk arra, hogy a természetet örvendetesen egyre többet felkereső kirándulók, pihenőidejüket erdei környezetben töltők jelentős része a városi lakásukban megszokott, sőt gyakran azt is meghaladó mértékű kényelmet, higiéniai és más szolgáltatásokat igényel. Egy „vendéglátós szemléletű” építési átalakítás után szerződéses üzemeltetésre, majd bérbeadásra tértünk át, s az eredeti elképzelés semmivé vált... Ma már egy közepes anyagi viszonyok között élő kiránduló vagy turista sem engedheti meg magának, hogy a Hoffmann kunyhóban megszálljon vagy ott étkezzon...

Az újjáépített épületegyüttest most erdei fogadó kategóriába sorolták. Félő, hogy a Hoffmann kunyhó Parkerdőgazdaságunk – kényszerítő körülmények hatására hozott – döntésével ugyanolyan sorsra jut, mint a legtöbb turista- és menedékház. Mint a nagyvillámi, amely most csárda cégtáblát visel, vagy az eszter-

Súlyos aszálykárók

Nyolc éve sújtja szárazság erdeinket, s az elmúlt három évben a folyamat kritikus szakaszába érkezett. Évente átlagosan 600-700 mm csapadéknak kellene esnie az erdei növényzet normális fejlődéséhez, de csak 300-400 mm jut területeinkre. Egy nemrégiben készült felmérés szerint már 56 ezer köbméter száradékkal kell számolnunk!

– A vegetációs időszakban általában elegendő esőhöz jutnak az erdők, bár az idén ez sem alakult igazán szerencsésen. Ami nagyon hiányzik: a téli csapadék. A növényzetnek nincs elég tartaléka, és egyre nagyobb területeken kezdődik meg a kiszáradás – mondja Kiss Balázs, a központ szaporítóanyag és erdővédelmi ágazatvezetője.

– Milyen állományok a legveszélyeztetettebbek?

– Főként a tölgy és a fenyő: az előbbiből 29 ezer, az utóbbiból 16 ezer köbméter, sok tízezernyi faegyed már kiszáradt. Jelentős a száradék mértéke a csernél (6 ezer köbméter) és a nyárasoknál is (2 ezer köbméter). Ezer köbmétert elérő mértékben tapasztaljuk ezt a szomorú jelenséget a gyertyánnál és az akácnál, s emellett más fafajok is károsodnak. Elsősorban az idősebb állományok veszélyeztetettek, de a száradás már kiterjed a középkorú erdőkre is.

– Hol a legnehezebb a helyzet?

– Budapesten és környékén. A száradék túlnyomó része a Budapesti, a Budakeszi és a Szentendrei Erdészet területein található. Összesen 500-600 hektáron regisztráltunk súlyos károsodásokat.

– Mit lehet tenni?

– A fenyőfélék esetében elengedhetetlen az egészségügyi kitermelés, mert ha ezt nem tesszük meg, a másodlagos károsítók – nevezetesen a szúk – miatt a pusztulás még nagyobb lesz. A tölgyek kitermelése is nagyon fontos, mert a száradék idővel elkorhad, értékesíthetatlenné válik. A gond „csak” az, hogy igen magas az az összeg, amit e holt

anyag kitermelése miatt erdőfenntartási járulékként be kellene fizetnünk, nem szólva az így keletkező felújítási kötelezettségről. Tehát szakmailag indokolt, sőt a fenyők esetében a jó erdész lelkiismeret mindenképpen megköveteli a kitermelést, viszont nagyon gazdaságtalan is ez a munka.

– Mekkora kárról van szó?

– Becsléseink szerint 340 millió forintról. Ebből mintegy 148 millió forint a faérték-vesztés, 140 millió az újraerdősítés költsége és 51 milliót tesz ki a növedékvesztesség.

– Külső segítségre számíthatunk?

– Kénytelenek vagyunk segítséget kérni. Megkerestük az Erdészeti Hivatalt, az erdőfelügyelőséget, a Budapesti Természetvédelmi Igazgatóságot, az Erdőrendezési Szolgálatot és az érintett önkormányzatokat is. Kértük, hogy a száradék-kitermelésre minden használati módban lehetőséget kapjunk, a szigorúan védett területeken is. Kértük az erdőfenntartási járulék befizetésének elengedését és kármentesítés engedélyezését, az egészségügyi kitermeléseknél a 6-8%-os felső határ felemelését. Reméljük, meghallgatásra találunk.

Róka-hegyi tervek

Budapest határában, Üröm közelében található a Róka-hegy, amelynek felhagyott mészkobányáját fővárosi védettségű természetvédelmi területté nyilvánították. A komor szépségű bánya érdekes képződményei kedvelt kirándulóhelyé tehetik ezt a környéket. A Budapesti Erdészet szakemberei már dolgoznak a jövőre kirándulóhely kialakításán. Jelenleg a legfontosabb feladat a balesetveszély-elhárítás, a további omlás és az erózió megakadályozása, illetve a veszélyes szakaszokon kerítés kiépítése. Ha a bánya biztonságosan látogathatóvá válik, a környéken parkerdei létesítményeket építünk ki, s a tervek között szerepel egy szabadtéri bányászattörténeti kiállítás létrehozása is.

Csöpike

Élete 44. évében, augusztus 21-én váratlanul elhunyt Horváth Ferencné; ahogy mindannyian ismertük: Csöpike.

1986 óta dolgozott Parkerdőgazdaságunknál. Az Ybl Miklós Műszaki Főiskola városgazdálkodási szakán végzett, s kiváló gyakorlati szakemberré vált. Létesítmény-csoportvezetőként, építési beruházási előadóként a vállalatunknál az utóbbi 6-7 évben lezajlott minden beruházási, fejlesztési munkában döntő részt vállalt.

Egyik legenergiikusabb munkatársunk volt. Ahogy mondani szokás, „öt percig nem tudott egyhelyben ülni”, kimeríthetetlennek tűnő munkabírással és szorgalommal, igen dinamikusn végezte feladatait. Fokozott munkatempója, kissé érdes stílusa kevés barátot szerzett számára, de akik közel álltak hozzá, tudták: mély érzékenység jellemzi.

Az utóbbi hónapokban különösen sokat dolgozott. Augusztus 19-én még lebonyolította a gyarmatpusztai vadászház műszaki átadását, lelkiismeretesen bevégezte munkáját – azután lett rosszul. Még két napig szenvedett.

Tragikusan fiatalon elhunyt kollégánknak emlékét megőrizzük.

Hírek

A bíróság bejegyezte az *Erdők a Közjóért Alapítványt*, amelyet Parkerdőgazdaságunk hozott létre. Az APEH közhasznúnak ismerte el az alapítvány céljait, így a támogatók hozzájárulásait leírhatják az adóalapjukból. Az alapítvány számlájára már megérkeztek az első befizetések. Sikeres pályázat alapján Pest Megye Önkormányzata a piliszentkereszti cisztercita kolostor romjainak megóvására 300 ezer, egyéb közjóléti célokra 200 ezer forintot adományozott. Az alapítvány örömmel fogad minden segítséget. Számlaszáma: MHB Esztergom 361-12092.

✽

Szeptembertől már fogadhatja a vadászvendégeket a tavaly leégett és idén újjáépített *gyarmatpusztai vadászház*. A ház rendbehozatala mintegy 40 millió forintba került, amelyet elsősorban a biztosítótól kapott összegből fedeztünk.

✽

Megalakult az Üzemi Tanács. A testület első ülésén *Erdős Pétert*, a központ fafeldolgozási és kereskedelmi ágazat-vezetőjét választotta meg elnökének.

Szervezeti és személyi változások a központban:

– A munkavédelmi-rendészeti tevékenység az igazgató közvetlen irányítása alatt álló szervezetből a főmérnök alá rendelt szervezethez került át.

– *Áprily Róbertet* kinevezték a Bajnai Erdészeti erdészeti vezető-helyettesének.

– *Balogh Lászlót* a Pilismaróti Erdészettől a központba helyezték át, és kinevezték fahasználati ágazatvezetőnek. *Schandler Lajost* felmentették a fahasználati ágazatvezetői munkakörből, egyúttal kinevezték az újonnan létrehozott parkerdőgazdálkodási felügyelői beosztásba.

– Megszüntették a gépüzemeltetési előadói munkakört. *Egegi Lászlót* e feladatköréből felmentették, a továbbiakban területrendezési előadóként végzi munkáját. A gépüzemeltetéssel kapcsolatos feladatokat *Molnár István* műszaki fejlesztési és beruházási főelőadó vette át.

– *Dr. Hönich Miklóst*, aki ideiglenes megbízás alapján látta el a vadászati ágazatvezetői teendőket, e megbízatása alól felmentették, egyúttal *Brandhuber Ádámot* – határozott időre – megbízták e munkakör ellátásával.

– *Gy. Molnár Attilát* számítástechnikai főelőadónak nevezték ki.

– *Molnár Ildikót* számviteli vezetőnek nevezték ki.

– *Szolcsányi György* számítástechnikai főelőadó megszüntette munkaviszonyát cégünknel.

Nyugdíjba vonult

Gerstmayer Lipótné számviteli vezető. Nyugdíjas munkatársunknak megérdemelt, jó pihenést kívánunk.

In memoriam

Életének 79. évében elhunyt *Róth Gyuláné* nyugalmazott területrendező. Cégünk egyik jogelődjénél, a BUVAD-nál dolgozott hosszú éveken át. Emlékét megőrizzük.

Elhunyt *Bertán József* nyugalmazott kerületvezető erdész. Kollektívánk megőrzi emlékét.

Könyvajánlat

Erdei károsítók

Az elmúlt hetekben került szakembereink kezébe az Erdőrendezési Szolgálat gondozásában, *dr. Pagony Hubert* szerkesztésében *Erdei károsítók* címmel megjelent, kitűnő színes nyomda-technikával készült képes határozó.

Egyre gyakrabban tapasztaljuk, hogy erdeinkben a különböző biotikus és abiotikus károsítók eddig nem tapasztalt mértékben lépnek fel. Az okok felismerésében, a sokszor súlyos következmények megszüntetésében vagy legalább mérséklésében nagy segítséget jelent minden szakember számára ez a könyv, amely 270 színes képpel illusztrálva 193 kártételt mutat be. Különösen értékes, hogy a mű terminológia-jegyzékében számos szakkifejezés pontos meghatározását olvashatjuk.

Kaán Károly-díjas:

Hibbey Albert

Örömmel értesültünk róla, hogy az idei Kaán Károly-díjasok egyike Hibbey Albert erdőmérnök, nyugalmazott főmérnök, aki több éven át Parkerdőgazdaságunknál is tevékenykedett szakfelügyelőként.

Hibbey Albert az Országos Vízügyi Hivatal erdészeti szakágazatának vezetőjeként, 20 éves vízügyi szolgálata során tevékenyen közreműködött 10 ezer hektár új erdő telepítésében és 11 ezer hektár csatornamenti fásítás kivitelezésében. Az OEE Erdők a Közjóért Szakosztályának alapító tagja, számos szakmai bizottságban végzett értékes tevékenységet és igen sokat tett a fiatal erdészgenerációk neveléséért is.

Gratulálunk a magas szakmai elismeréshez.

PARKERDŐGAZDASÁG

A Pilisi Állami
Parkerdőgazdaság lapja.

Felelős kiadó:
a PP igazgatója.

Szerkeszti:
a szerkesztőbizottság.
Elnöke: Márkosi Lajos.
Felelős szerkesztő:
dr. Sébor József.